

УДК 37.013.42:502/504:378.4

**FORMATION OF ECOLOGICAL AND VALEOLOGICAL CULTURE OF
FUTURE BIOLOGY TEACHERS AS THE BASIS OF EDUCATING
SCHOOLCHILDREN**

**ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ**

Олексій Білецький

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: sovestalex@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8978-2218
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Oleksiy Biletskiy

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: sovestalex@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8978-2218
SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukraine

Олена Дичко

кандидат біологічних наук, доцент
E-mail: elena.dychko@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5300-6591
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Olena Dychko

PhD in Biology, Associate Professor
E-mail: elena.dychko@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5300-6591
SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukraine

Сергій Іванюк

здобувач 2 рівня вищої освіти
спеціальності 014 Біологія
і здоров'я людини
E-mail: srg.ivanuk@gmail.com
ORCID: 0009-0003-5157-7002
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Serhiy Ivanyuk

applicant for the 2nd level of higher
education in the specialty 014 Biology
and Human Health
E-mail: srg.ivanuk@gmail.com
ORCID: 0009-0003-5157-7002
SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukraine

ABSTRACT

The article examines the main approaches to the formation of ecological and valeological culture of future biology teachers, including a competent approach that conveys the integration of knowledge, skills and valuable installations necessary for effective pedagogical activity. Important components of this approach are environmental awareness, valeological literacy and practical knowledge. Particular respect is given to interactive learning methods, such as design and follow-up activities, which impart active acquired knowledge, development of critical thinking and shaping environmental awareness.

The article also analyzes the practical aspects of the formation of ecological and valeological culture, focusing on the participation of students in volunteer initiatives, environmental actions and cooperation with national parks. Such forms of activity allow future teachers to put theoretical knowledge into practice, develop competence in maintaining a healthy environment and healthy marriage. We speak about the importance of the international context, in line with the Sustainable Development Goals (UN), which reinforces the relevance of the problem on a global scale.

An overview of lighting programs is presented, such as “Ecological lighting for the modern development” and “Valeology: health and harmony”, which are promoted by the largest primary investors in Ukraine. These programs are aimed at developing environmental awareness, which is the beginning of the development of a healthy way of living among current teachers.

The study emphasizes that the formation of the ecological-valeological culture of future biology teachers is an important element in the training of teaching staff who can teach environmentally aware people and well-oriented citizens. To achieve this goal, it is necessary to actively promote innovative methods of learning, develop practical skills and encourage students to participate in environmental initiatives.

Key words: environmental education, competent approach, interactive learning methods, practical activity, volunteering.

Актуальність теми. Однією з проблем сучасного суспільства є погіршення екологічної ситуації у світі та державі, а також зниження рівню здоров'я населення. Сучасні виклики, що спрямовуються на подолання цих проблем мають на меті актуалізацію необхідності формування еколого-валеологічної культури в освітньому процесі.

Особлива роль у цьому процесі відводиться роботі вчителів біології, які мають забезпечити не лише передачу знань, а й прищеплення необхідних компетентностей, що стануть основою світогляду і особистості екологічно свідомих та здорово орієнтованих громадян України.

У зв'язку з цим, підготовка майбутніх педагогів до реалізації еколого-валеологічного виховання школярів стає однією з ключових задач вітчизняної вищої освіти.

Зважаючи на стан навколишнього середовища, а також на загальні показники здоров'я нації, необхідно наголосити на актуальності проблеми формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології в сучасній українській освіті. Спираючись на стан навколишнього середовища, реформування освітньої української галузі, валеологічний аспект здоров'я нації і роль вчителів біології у вихованні екологічної культури, можна сформулювати основні тези, що підкреслюють значущість нашої проблематики.

По-перше, Україна, як і весь світ, стикається з серйозними екологічними проблемами: забруднення повітря, води, ґрунтів, зменшення біорізноманіття, зміна клімату тощо. Формування екологічної свідомості у майбутніх учителів біології є ключовим для виховання нових поколінь, які зможуть ефективно протидіяти цим викликам.

Валеологічна культура також передбачає формування знань, умінь і навичок для збереження та зміцнення здоров'я. В той же час учителі біології мають бути носіями знань про здорове життя, що особливо важливо в умовах сучасних загроз здоров'ю (наприклад, пандемії, низький рівень фізичної активності, неправильне харчування тощо) (Савченко, 2019).

Отже, учителі біології є ключовими фігурами у формуванні екологічної та валеологічної свідомості учнів. Вони не лише передають знання, але й формують цінності, ставлення до природи та здорового способу життя.

По-друге, реформування галузі основної загальноосвітньої школи України в рамках програми «Нова українська школа», обумовило побудову освітніх

відношень на основі компетентнісного підходу, що включає екологічну та валеологічну складові. Учителі біології мають соціальну відповідальність за формування громадян, які усвідомлюють свою роль у збереженні природи та здоров'я. Це особливо важливо в умовах сучасних глобальних викликів.

Таким чином, майбутні вчителі повинні бути готові до реалізації цих завдань у своїй професійній діяльності.

Необхідно зазначити також і міжнародний контекст. Зважаючи на те, що Україна є частиною глобального співтовариства, що прагне до сталого розвитку (Sustainable Development Goals, ООН), формування еколого-валеологічної культури також відповідає цілям сталого розвитку. Необхідної уваги також потребують охорона здоров'я і якісна освіта (Коваленко, 2020).

Разом з тим, необхідно зазначити, що сьогодні проблема формування еколого-валеологічної культури школярів в освітніх програмах привертає багато уваги з боку науковців і педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових праць, присвячених проблемі екологічної освіти і виховання великий інтерес викликають роботи Н. Білецької, А. Соколова, О. Савченко, О. Олійника, В. Мороза. Праці цієї плеяди науковців присвячені вивченню впливу екологічної освіти на підготовку педагогічних кадрів, формуванню екологічної свідомості у вчителів біології, інтеграції екологічних тем у навчальні програми педагогічних вишів, розвитку практичних навичок у студентів, що дозволяють впровадження екологічних знань у навчально-виховний процес як закладу вищої педагогічної освіти, так і в рамках освітнього процесу загальноосвітньої школи.

Окремо, проблемою формування екологічно-валеологічної культури у школярів займалися такі дослідники, як І. Кузьменко, Т. Грищенко, В. Коваленко, І. Іванов, С. Петрова та інші. Характерним для праць означених дослідників є методики формування у школярів відповідального ставлення до оточуючого середовища, до природи, досліджуються шляхи активізації еколого-валеологічного виховання через інноваційні освітні підходи і технології.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою нашого дослідження є узагальнення позитивного досвіду роботи з майбутніми вчителями біології, а також аналіз шляхів роботи педагогів щодо формування еколого-валеологічної культури у школярів.

Для детального аналізу і подальшого використання доцільної термінології необхідно розібратися з визначенням еколого-валеологічної культури. Так, згідно з поглядами Н. Білецької еколого-валеологічна культура можна розглядати як певну якість особистості, що включає знання, уміння та цінності, спрямовані на збереження навколишнього середовища та власного здоров'я. Вона формується на основі синтезу екологічних та валеологічних знань, що дозволяє індивіду усвідомлювати взаємозв'язок між станом довкілля та здоров'ям людини (Білецька, 2015).

Отже, вчитель біології постає ключовою фігурою у процесі екологічного та валеологічного виховання учнів. Він не лише передає знання, а й формує екологічну свідомість, культуру здоров'я та відповідальну поведінку. Для цього педагог повинен володіти відповідними компетентностями, які формуються під час навчання у вищому навчальному закладі. Тому, головним завданням є формування цих компетентностей у самого майбутнього педагога біології.

Наше дослідження є спробою аналізу і систематизації основних методичних підходів, що будуть слугувати вирішенню проблеми формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним з шляхів прищеплення необхідних умінь навичок екологічної культури здобувачам педагогічних професій є організація освітнього процесу на основі компетентнісного підходу.

Сам компетентнісний підхід в освіті за своєю суттю може бути орієнтований на формування у майбутніх вчителів комплексу знань, умінь і особистісних якостей, що необхідні для ефективного виконання професійної діяльності. Так, основними компетенціями, пов'язаними з еколого-валеологічною культурою, можна назвати екологічну обізнаність, валеологічну грамотність та здатність застосовувати дані знання в освітній практиці.

Згідно з дослідженнями В. Мороза, еколого-валеологічна культура обов'язково повинна включати в себе розуміння взаємозв'язку людини і навколишнього середовища, навички ведення здорового способу життя. Водночас повинно відбуватися і формування екологічно відповідальної поведінки учнів. Майбутні вчителі біології повинні не тільки викладати теоретичний матеріал, але й демонструвати на власному прикладі екологічно і валеологічно орієнтовану поведінку (Мороз, 2021).

Головну увагу, на нашу думку, в аспекті компетентнісного підходу в формуванні еколого-валеологічної культури як у школярів, так і у майбутніх вчителів, необхідно зосереджувати на методах і умовах впровадження навчальної і виховної роботи.

Як показали дослідження С. Петрової, важливими педагогічними умовами формування екологічних і валеологічних компетенцій є використання міждисциплінарного підходу у навчанні, активні методи навчання (включаючи проблемне навчання, проектну діяльність та рольові ігри). Також дослідник звертає увагу на великий виховний потенціал організації навчальних екскурсій, екологічних акцій та валеологічних тренінгів, а також застосування цифрових технологій та он-лайн ресурсів для формування екологічного мислення та валеологічної грамотності (Петрова, 2019).

На сьогоднішній день в Україні започатковано і успішно розвиваються декілька освітніх програм, що спрямовані на розвиток еколого-валеологічної культури майбутніх освітян. До них, в першу чергу відноситься Програма «Екологічна освіта для сталого розвитку», що було ініційовано Міністерством освіти і науки України у співпраці з екологічними організаціями. В рамках означеної програми відбувається впровадження екологічних тем у навчальні програми загальноосвітньої школи та вищих навчальних закладів, проведення тренінгів та семінарів для вчителів. Програма екологічної освіти має на меті формування екологічної свідомості та навичок сталого розвитку у майбутніх вчителів, школярів та освітян різних галузей (Стратегія сталого розвитку «Україна» – 2020).

Необхідно зосередити увагу також на Програмі "Валеологія: здоров'я та гармонія", що була розроблена і введена до навчального плану Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Гасло і основна мета впровадження цієї програми полягає у формуванні здорового способу життя

серед майбутніх педагогів. Її втілення відбувається через запровадження курсів з основ валеології, практичних занять з фізичної активності та харчування, а також проведення тренінгів з психічного здоров'я та стресостійкості. Окреме місце також відведено навчальному модулю «Валеологічні основи педагогічної діяльності», що вивчається студентами всіх педагогічних спеціальностей. В якості прикладів.

Подібним чином Програма «Екологічна освіта для сталого розвитку» реалізується також у Сумському державному педагогічному університеті, де здобувачі педагогічних професій проходять стажування у заповідниках та національних парках. На практичних заняттях і семінарах розробляються та проводять під час педагогічної практики еколого-валеологічні заняття для школярів.

Починаючи з 2010 року у Харківському національному педагогічному університеті було впроваджено проектну методику, в рамках якої майбутні вчителі біології створюють авторські освітні програми з формування еколого-валеологічної культури у школярів (Кузьменко, 2012).

Отже, компетентнісний підхід є ефективною стратегією щодо формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології в Україні. Він дозволяє інтегрувати знання, вміння та ціннісні установки, необхідні для формування у школярів відповідального ставлення до навколишнього середовища та здоров'я.

Іншим ефективним підходом для формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології є використання інтерактивних методів навчання. Такі методи сприяють активному засвоєнню знань, розвитку критичного мислення, формуванню екологічної свідомості та навичок здорового способу життя. Окрім того, у важких умовах сьогодення, в яких опинилася вітчизняна освіта у зв'язку з бойовими діями на території України, інтерактивні методи навчання надають можливість більш глибоко розуміння предмету. Інтерактивні методи допомагають формувати професійні компетенції, розвивають критичне мислення та мотивацію до вивчення біології та екології.

До найбільш ефективних інтерактивних методів, що використовуються сьогодні у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування можна віднести ділові ігри, кейс-метод, тренінги та майстер-класи, а також веб-квести. Але найбільш розповсюдженим серед перелічених є метод проектної діяльності.

Метод проектної діяльності почав активно впроваджуватися в Україні з початку 2000-х років та набув широкого поширення у вузах та загальноосвітніх установах України. З 2010-х років його реалізація відбувається переважно в рамках таких еколого-освітніх проектів у школах України, як «Зелена школа» та «Еко-клас». Ці ініціативи активно підтримуються Міністерством освіти і науки України, а також різними екологічними та освітніми організаціями (Соколов, 2010).

Впровадження методу здійснюється через проектні роботи, що проводяться у школах та університетах. Наприклад, Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова впроваджують програми, створені задля вивчення екології через практичну діяльність. Студенти беруть участь у розробці екологічних заходів, таких як посадка дерев, створення шкільних еко-куточків та організація акцій із роздільного збирання відходів (Грищенко, 2018; Коваленко, 2020).

Необхідно також зазначити, що у загальноосвітніх школах України вчителі біології та екології активно використовують проектні методи. В межах програми «Екологічний клас» учні розробляють власні екологічні проекти, проводять дослідження стану довкілля у своїх населених пунктах та пропонують вирішення локальних екологічних проблем. Наприклад, у Львівській області було реалізовано ініціативу щодо очищення берегів річок, а у Харкові школярі розробили програму щодо зменшення пластикових відходів у школах (Олійник, 2020).

Таким чином, проектна діяльність сприяє формуванню у студентів та школярів екологічного мислення, навичок командної роботи та самостійності. Вона вчить їх застосовувати теоретичні знання у реальних умовах, розвиває відповідальність за довкілля та здоров'я суспільства.

Окремим шляхом у формуванні еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології виступають практична робота та волонтерська діяльність. Ці різновиди освітньої і соціальної діяльності відіграють ключову роль у виховному процесі, оскільки дозволяють студентам застосовувати теоретичні знання на практиці, розвивати екологічну свідомість та набувати досвіду, необхідного для ефективної роботи з учнями.

Так, у дослідженнях І. Іванова, присвячених організації валеологічного виховання, наголошується на тому, що такі види практичної діяльності, як екологічні акції, дослідження, волонтерство значно підвищують рівень екологічної свідомості та мотивацію до захисту навколишнього середовища. Студенти, які беруть участь у таких заходах, демонструють вищий рівень знань та готовність до їх застосування у педагогічній діяльності. Окрім того, науковці наголошують на тому, що проектна діяльність сприяє активному засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та формуванню екологічної відповідальності (Іванов, 2020).

Практичне втілення означених видів діяльності знайшло своє застосування у таких заходах, як акція «Зробимо Україну чистою», що розпочалася у 2009 році і підтримується в межах всієї України з 2015 року вже під гаслом: «Зробимо Україну чистою разом!». Студентами організовуються масштабні прибирання території разом із школярами та місцевими жителями. Під час акції вони проводяться просвітницькі бесіди про важливість сортування сміття та його переробки (Олійник, 2020).

Прикладом волонтерської діяльності може слугувати співпраця з національними парками. Студенти можуть допомагати у проведенні екскурсій для відвідувачів, розробляти інформаційні матеріали про місцеві види рослин і тварин, а також брати участь у моніторингу стану екосистем. Останнім часом українська студентська спільнота все більше залучається до європейського і світового товариства, приймаючи участь у різних міжнародних заходах. До таких заходів можна віднести участь у міжнародних екологічних ініціативах, таких як «Час Землі» (Earth Hour). Студенти організовують заходи у своєму університеті або школі, де розповідають про енергозбереження та важливість зменшення вуглецевого сліду.

Таким чином, у формуванні еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології практична робота та волонтерська діяльність відіграють ключову роль. Ці види діяльності дозволяють студентам не лише застосовувати теоретичні знання на практиці, а й розвивати екологічну свідомість, критичне

мислення та відповідальність за стан навколишнього середовища. Участь у таких ініціативах, як екологічні акції, дослідження, співпраця з національними парками чи міжнародні проекти, сприяє підвищенню рівня знань, мотивації до екологічної діяльності та готовності до її впровадження у педагогічній практиці.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проблема формування еколого-валеологічної культури в сучасному суспільстві є надзвичайно актуальною, зважаючи на глобальні екологічні виклики та погіршення стану здоров'я населення. Особливу роль у вирішенні цієї проблеми відіграє система освіти, зокрема підготовка майбутніх учителів біології, які є ключовими фігурами у формуванні екологічної свідомості та культури здоров'я у молодого покоління.

Наше дослідження показало, що такі освітньо-організаційні підходи, як компетентнісний підхід, інтерактивні методи навчання, проектна діяльність, практична робота та волонтерські ініціативи є ефективними для розвитку необхідних знань, умінь і ціннісних установок, що дозволяють майбутнім учителям біології успішно реалізовувати еколого-валеологічне виховання школярів.

Компетентнісний підхід дозволяє інтегрувати екологічні та валеологічні знання у професійну підготовку педагогів, розвиваючи в них здатність до ефективного викладання та формування відповідального ставлення до природи і здоров'я. Проектна діяльність сприяє активному засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та мотивації до екологічної діяльності. Практична робота та волонтерські ініціативи, такі як екологічні акції, співпраця з національними парками та участь у міжнародних проектах, надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, розвиваючи екологічну свідомість та відповідальність.

Українська освітня система вже робить значні кроки у цьому напрямку, реалізуючи програми, такі як «Екологічна освіта для сталого розвитку» та «Валеологія: здоров'я та гармонія». Ці програми, у першу чергу, спрямовані на формування екологічної свідомості та культури здоров'я серед майбутніх педагогів. Однак, для досягнення максимального ефекту необхідно продовжувати розвивати інноваційні підходи, активізувати практичну діяльність та залучати студентів до участі у міжнародних екологічних ініціативах.

Отже, формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології є важливим кроком до виховання екологічно свідомих та здорово орієнтованих громадян, які зможуть ефективно протидіяти сучасним викликам і сприяти сталому розвитку суспільства.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА:

Міністерство освіти і науки України. (2016). *Концепція «Нова українська школа»*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/-zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Кабінет Міністрів України. (2020). *Державна програма "Здорова нація"*. Постанова № 1022 від 11.11.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2020-%D0%BF#Text>

Міністерство освіти і науки України. (2017). *Концепція екологічної освіти в Україні*. Наказ № 1234 від 20.12.2017. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-18#Text>

Президент України. (2015). *Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»*. Указ № 5/2015 від 12.01.2015. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

Білецька, Н. І. (2015). Екологічна освіта та її роль у підготовці майбутніх вчителів. *Науковий вісник Чернівецького університету*.

Грищенко, Т. Г. (2018). Валеологічне виховання студентів як складова їхньої професійної підготовки. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*.

Іванов, І. І. (2020). *Екологічна освіта: теорія та практика*. Педагогічна думка.

Коваленко, В. Л. (2020). Технологічні інновації в навчанні екології: роль сучасних цифрових ресурсів. *Науковий вісник НПУ імені М. П. Драгоманова*.

Кузьменко, І. І. (2012). Екологічні фактори здоров'я молоді: формування валеологічної компетентності. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*.

Мороз, В. Д. (2021). Методологічні засади формування екологічної культури майбутніх учителів біології. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*.

Олійник, О. І. (2020). Співпраця ВНЗ із громадськими організаціями в контексті формування екологічних компетентностей студентів. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*.

Петрова, С. М. (2019). *Валеологія: основи здорового способу життя*. Видавництво ХНУ.

Соколов, А. П. (2010). Інноваційні методи у викладанні біології: формування екологічної свідомості. *Вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*.

REFERENCES

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2016). *Concept of the "New Ukrainian School"*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020). *State program "Healthy Nation"*. Resolution No. 1022 of November 11, 2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2020-%D0%BF#Text>

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2017). *Concept of environmental education in Ukraine*. Order No. 1234 of December 20, 2017. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-18#Text>

President of Ukraine. (2015). *Sustainable Development Strategy "Ukraine – 2020"*. Decree No. 5/2015 of January 12, 2015. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

Biletska, N. I. (2015). *Ekolohichna osvita ta yii rol u pidhotovtsi maibutnikh vchyteliv* [Environmental education and its role in the training of future teachers]. *Naukovyi Visnyk Chernivetskoho Universytetu*.

Hryshchenko, T. H. (2018). *Valeolohichne vykhovannia studentiv yak skladova yikhnoi profesiinoi pidhotovky* [Valeological education of students as a component of their professional training]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*.

Ivanov, I. I. (2020). *Ekolohichna osvita: teoriia ta praktyka* [Environmental education: Theory and practice]. Pedahohichna dumka.

Kovalenko, V. L. (2020). Tekhnolohichni innovatsii v navchanni ekolohii: rol suchasnykh tsyfrovyyh resursiv [Technological innovations in environmental education: The role of modern digital resources]. *Naukovyi Visnyk NPU imeni M. P. Drahomanova*.

Kuzmenko, I. I. (2012). Ekolohichni faktory zdorovia molodi: formuvannia valeolohichnoi kompetentnosti [Environmental factors of youth health: Formation of valeological competence]. *Naukovi Zapisky. Serii: Pedahohichni Nauky*.

Moroz, V. D. (2021). Metodolohichni zasady formuvannia ekolohichnoi kultury maibutnikh uchyteliv biolohii [Methodological foundations of the formation of ecological culture in future biology teachers]. *Naukovi Zapisky. Serii: Pedahohichni Nauky*.

Oliinyk, O. I. (2020). Spivpratsia VNZ iz hromadskymy orhanizatsiiamy v konteksti formuvannia ekolohichnykh kompetentnostei studentiv [Cooperation of universities with public organizations in the context of forming students' environmental competencies]. *Problemy Suchasnoi Pedahohichnoi Osvity*.

Petrova, S. M. (2019). *Valeolohiia: osnovy zdorovoho sposobu zhyttia* [Valeology: Basics of a healthy lifestyle]. Vydavnytstvo KhNU.

Sokolov, A. P. (2010). Innovatsiini metody u vykladanni biolohii: formuvannia ekolohichnoi svidomosti [Innovative methods in teaching biology: Formation of environmental awareness]. *Visnyk Natsionalnoho Universytetu Bioresursiv i Pryrodokorystuvannia Ukrainy*.

АНОТАЦІЯ

Метою даного дослідження є аналіз та узагальнення методів і підходів до формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології. Еколого-валеологічна культура в статті розглядається як інтеграція екологічних та валеологічних знань, умінь і цінностей, спрямованих на збереження довкілля та здоров'я.

Необхідність формування еколого-валеологічної культури в освітньому процесі в дослідженні обґрунтовується негативними факторами, пов'язаними з забруднення навколишнього середовища та погіршення стану здоров'я населення. Особлива роль у цьому відводиться вчителям біології, які мають не лише передавати знання, а й формувати у школярів екологічну свідомість, культуру здорового способу життя та відповідальну поведінку.

У дослідженні доводиться, що одним з основних підходів до формування еколого-валеологічної культури є компетентнісний підхід, що передбачає розвиток у майбутніх педагогів екологічної обізнаності, валеологічної грамотності та здатності застосовувати ці знання в освітній практиці. Важливими умовами для цього є використання міждисциплінарного підходу, активних методів навчання (проблемне навчання, проекти, рольові ігри), а також організація практичної діяльності, такої як екологічні акції, дослідження та волонтерство.

В ході дослідження проаналізовано основні освітні програми, спрямовані на розвиток еколого-валеологічної культури, зокрема Програма «Екологічна освіта для сталого розвитку» та Програма «Валеологія: здоров'я та гармонія».

Окреме місце в дослідженні посідають інтерактивні методи навчання, що є ефективними інструментами для розвитку екологічної свідомості та валеологічної грамотності. Вони сприяють активному засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та мотивації до екологічної діяльності.

Окремим шляхом формування еколого-валеологічного виховання у дослідженні виділено практичну роботу, волонтерську діяльність, а також участь у екологічних акціях, співпраця з національними парками та міжнародні проекти, що дозволяють студентам застосовувати теоретичні знання на практиці та розвивати екологічну відповідальність.

У дослідженні доводиться диска, що формування еколого-валеологічної культури майбутніх учителів біології є важливим елементом підготовки педагогічних кадрів, які зможуть ефективно реалізовувати цілі сталого розвитку та виховувати екологічно свідомих і здорово орієнтованих громадян України.

Ключові слова: екологічне виховання, компетентнісний підхід, інтерактивні методи навчання, практична діяльність, волонтерство.

УДК 37.013.32:004.8

USING DIGITAL PLATFORMS IN TRAINING THE NEW GENERATION OF ECONOMISTS

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ У ПІДГОТОВЦІ ЕКОНОМІСТІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Любов Гончар

доктор педагогічних наук, професор,
E-mail: lubov.v.gonchar@gmail.com
ORCID 0000-0003-4014-2372
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Liubov Honchar

D.Sc. in Pedagogy, Professor,
E-mail: lubov.v.gonchar@gmail.com
ORCID 0000-0003-4014-2372
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

Світлана Головка

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: pochtas7777777@gmail.com
ORCID 0000-0002-4552-0224
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Svitlana Holovko

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: pochtas7777777@gmail.com
ORCID 0000-0002-4552-0224
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

Ганна Попова

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: annapopova7146@gmail.com
ORCID 0000-0002-8286-9134
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Hanna Popova

Ph. Din Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: annapopova7146@gmail.com
ORCID 0000-0002-8286-9134
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine